

VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA

2012-2014 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS

**Asignavimų valdytojo kodas 079000007**

**Aplinkos ir išteklių analizė**

**Išorinės aplinkos veiksniai**

*Politiniai veiksniai.* Materialusis ir dvasinis kultūros paveldas lemia valstybės gyvybingumą ir jos gyventojų socialumą. Tai valstybės pamatas. Valstybė įsipareigoja saugoti paveldą dėl jo reikšmingumo visuomenei, įtakos žmonių gerovei ir stiprybei. Pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje – yra įtvirtintas valstybės įsipareigojimas „remti kultūrą ir mokslą, rūpintis Lietuvos istorijos, meno ir kitų kultūros paminklų bei vertybių apsauga“ „rūpintis ypač vertingų vietovių apsauga“ ir nustato, kad Lietuvos Respublikai išimtinė nuosavybės teise priklauso valstybinės reikšmės parkai bei istorijos, archeologijos ir kultūros objektai.

Nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme (Žin., 1997, Nr. 2-16) kultūros paveldas yra tarp pagrindinių nacionalinio saugumo objektų. Šiuo įstatymu pabrėžiama „valstybės pareiga išsaugoti ir puoselėti nacionalinės kultūros tapatumą (...) saugant kultūros paveldą“, nurodoma, kad „valstybė sudaro ekonomines, technologines ir teises sąlygas kultūros paveldo apsaugai, skatina savininkus investuoti į kultūros paveldo apsaugą“. Šiame įstatyme Kultūros paveldo apsaugos programa minima tarp svarbiausių ilgalaikių valstybinės nacionalinio saugumo stiprinimo programų.

Vienas iš pagrindinių Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187 patvirtintų Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategijos tikslų (Žin., 2002, Nr. 113-5029) yra išsaugoti ir aktualinti paveldėtas bei bendrąsias Europos kultūros vertybes jungiantį Lietuvos kultūros tapatumą ir užtikrinti jo tąsą, atvirą sklaidą ir konkurencingumą šiuolaikiniame Lietuvos, ES ir pasaulio kultūrų kontekste.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-09-16 patvirtintoje Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje (Žin., 2009, Nr. 121-5215), nurodoma, kad valstybė turi rūpintis istoriniu kultūros paveldu, šiuo tikslu tobulinti kultūros vertybių apsaugos ir tvarkymo teisinę bazę, institucinę sistemą, sudaryti palankias sąlygas investuoti į kultūros paveldo apsaugą ir naudojimą.

Lietuvoje paveldosaugą tiesiogiai reglamentuoja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos (Žin., 1995, Nr. 3-37), Kilnojamojo kultūros vertybių apsaugos (Žin., 1996, Nr. 14-352), Bibliotekų (Žin., 1995, Nr. 51-1245), Muziejų (Žin., 1995, Nr. 53-1292) ir Archyvų (Žin., 1995-12-30, Nr. 107-2389) įstatymai. Be to, paveldosaugos nuostatos yra įteisintos daugelyje Lietuvos Respublikos įstatymų, tiesiogiai nesusijusių su kultūros vertybių apsauga: Saugomų teritorijų (Žin., 1993, Nr. 63-1188); Aplinkos apsaugos (Žin., 1992, Nr. 5-75); Statybos (Žin., 1996, Nr. 32-788); Žemės (Žin., 1994, Nr. 34-620); Žemės reformos (Žin., 1991, Nr. 24-635); Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (Žin., 1996, Nr. 82-1965) ir kituose įstatymuose.

Vykdomą paveldosaugos politiką nustato ratifikuotos Europos architektūros paveldo apsaugos (Žin., 1999, Nr. 100-2896), Europos archeologijos paveldo apsaugos (Žin., 1999, Nr. 100-2895), Europos kraštovaizdžio (Žin., 2002, Nr. 104-4621), UNESCO Povandeninio kultūros paveldo apsaugos (Žin., 2006, Nr. 65-2389), Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos (Žin., 2006, Nr. 73-2766) ir Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu (Žin., 1998, Nr. 102-2806) konvencijos bei UNIDROIT konvencija dėl pavogtų ar neteisėtai išvežtų kultūros objektų (Žin., 1997, Nr. 8-139).

Valstybinė kultūros paveldo komisija dalyvauja paveldosaugos politikos formavime bei Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo įgyvendinimo priežiūroje. Komisija savo funkcijas vykdo analizuodama bei vertindama Lietuvos bei užsienio patirtį, priimdama ir skelbdama sprendimus bei nutarimus. Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Seimo patvirtinto Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano nuostatas, Komisija rūpinasi kultūros paveldu užsienyje, kuris susijęs su Lietuvos kultūra ir istorija. Komisija bendradarbiauja su Lenkijos,

Baltarusijos (kultūros ministerijų sutartys dėl bendradarbiavimo saugant bendrą istorijos ir kultūros paveldą), Čekijos paveldosaugos ekspertais.

Būtina kultūros paveldo politiką derinti su tarptautinių teisės aktų reikalavimais. Įgyvendinant šią užduotį Komisija atlieka nacionalinių ir tarptautinių paveldosaugos teisės aktų išsamias analizes, inicijuoja teisės aktų tobulinimą, dalyvija sudarytų tarpžinybinių darbo grupių, Lietuvos Respublikos Seimo komitetų darbe. Komisijos iniciatyva į 2006 m. LR Vyriausybės programą įtrauktas naujo įstatymo, skirto Pasaulio kultūros paminklų Lietuvoje apsaugai, parengimas. Komisija talkina Kultūros ministerijai, parengiant šio įstatymo koncepcijos projektą.

Komisija siekia jos dar 2004 metais parengtų ir patvirtintų Nacionalinės integralios paveldosaugos strategijos metmenų įgyvendinimo. Komisija nagrinėja ir vertina valstybės biudžeto lėšų panaudojimą kultūros paveldo išsaugojimui. Taip pat būtino tokių lėšų apimties didinimą paveldo objektų tvarkybai, kurios dėl susidariusios ekonominės padėties ženkliai sumažėjo.

Komisija nuo 2010 metų dalyvauja įgyvendinant Nacionalinę programą „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“.

*Ekonominiai veiksniai.* Nuo 2009 metų Lietuvoje pradėta mažinti lėšas, skirtas nekilnojamajam kultūros paveldui išsaugoti. Užsienio šalių patirtis rodo, kad investicijos į paveldo apsaugą ir efektyvų jo administravimą yra savaimė tvarus, ilgalaikis ir labai sėkmingas ekonominio nuosmukio sprendimo būdas. Skiriant lėšų istorinių pastatų ir vietų tvarkybai bei pritaikymui yra sukuriama daugiau darbo vietų ir ekonominės veiklos (ypač mažosiose ir vidutinėse įmonėse) nei naujųjų statybų metu. Be to, tokiu būdu yra skatinama kultūrinio turizmo, teikiančio ilgalaikę socialinę ir ekonominę naudą, plėtra. Kultūros paveldas yra veiksminga skatinamoji ekonomikos atgaivinimo ir darbo vietų kūrimo priemonė.

*Socialiniai veiksniai.* Per pastarąjį dešimtmetį iš esmės keitėsi valstybės bei jos piliečių požiūris į kultūros paveldą. Tačiau nerimą kelia esamas jo pažeidžiamumas. Dar nėra pakankamai tvirtų ekonominių, socialinių ir teisinių santykių, tobulintinas valdymo funkcijų tarp institucijų bei atsakomybės už kultūros paveldo išsaugojimą paskirstymas. Be to, visuomenėje vis dažniau kyla diskusijų dėl netinkamai saugomo ar niokojamo šalies kultūros paveldo, pinigų paskirstymo finansuojant kultūros vertybes. Kultūros paveldas yra svarbus bendruomenės telkiantis veiksnys, jis skatina socialinę darną ir identiteto bei susitapatinimo su vieta jausmą. Istorija ir paveldas instinktyviai siejami su kiekvieno žmogaus tapatybe vietos, nacionaliniu ir Europos lygmenimis. Bendras kultūros paveldas yra pagrindinis socialinės darnos, bendruomenės ir integracijos elementas.

### **Vidaus aplinkos veiksniai**

*Teisinė bazė.* Lietuvoje kultūros paveldo išsaugojimo politiką formuoja Lietuvos Respublikos Seimas, Vyriausybė ir Kultūros ministerija, atsižvelgdami į Valstybinės kultūros paveldo komisijos teikiamus paveldosaugos ir tendencijų vertinimus, analizes ir siūlymus. Politiką įgyvendina Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Kultūros paveldo centras, savivaldybių kultūros paveldo skyriai, Kultūros ministerijos Saugomų teritorijų ir paveldo apsaugos skyrius. Saugomų teritorijų priežiūrą ir apsaugą bei gamtos apsaugos funkcijas atlieka Aplinkos ministerija ir jai pavaldžios įstaigos: Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamentas, Aplinkos apsaugos inspekcija, Aplinkos apsaugos agentūros ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

Valstybinė kultūros paveldo komisija (iki 2004 metų – Valstybinė paminklosaugos komisija) yra Lietuvos Respublikos Seimui atskaitinga, turinti savarankiško asignavimų valdytojo statusą, institucija. Komisija vykdo įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas funkcijas kultūros paveldo apsaugos srityje. Komisija yra Seimo, Respublikos Prezidento ir Vyriausybės ekspertas ir patarėjas kultūros paveldo valstybinės politikos klausimais.

Valstybinė paminklosaugos komisija buvo įsteigta Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 4 str. (1994 m.), o šiuo metu veikia pagal Lietuvos Respublikos Seimo 2004-09-28 priimtą Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymą ir Komisijos 2004-12-17 sprendimu Nr.108 patvirtintus Valstybinės kultūros paveldo komisijos nuostatus, vadovaujasi Darbo reglamentu, patvirtintu Komisijos posėdyje bendru sutarimu (1999-05-21, prot. Nr. 4 (59)). Darbo veikla grindžiama veiklos programa, kuri kiekvienų metų pabaigoje visų Komisijos narių yra sudaroma ir apbruojama.

Komisijos narių įgaliojimų terminas – ketveri metai. Ketvirtoji Komisijos kadencija

pradėta 2007-04-16. Komisiją sudaro 12 narių, skirtų Lietuvos Respublikos Prezidento (2 nariai), Lietuvos Seimo (4 nariai) Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto teikimu, Ministro Pirmininko (4 nariai) kultūros ministro teikimu, visuomeninių organizacijų (2 nariai).

Komisijai vadovauja Komisijos pirmininkas, renkamas iš Komisijos narių dviejų metų kadencijai. Komisijos pirmininkas Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto teikimu tvirtinamas Seimo nutarimu.

Komisija bendradarbiauja su aukščiau minėtomis paveldosaugą administruojančiomis institucijomis, Lietuvos nacionaline UNESCO komisija, ICOMOS Lietuvos nacionaliniu komitetu, visuomeninėmis organizacijomis, kurios dalyvauja nekilnojamųjų kultūros vertybių paieškoje, saugojime, propagavime ir kt.

Komisijos uždaviniai:

1. dalyvauti formuojant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją;
2. teikti siūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms dėl kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos;
3. teikti išvadas ir siūlymus valstybės institucijoms kultūros paveldo apsaugos klausimais;
4. vertinti kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją įgyvendinančias programas ir biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, panaudojimą;
5. svarstyti ir aprobuoti siūlymus kultūros paveldo vertybes paskelbti kultūros paminklais ar panaikinti jų apsaugą;
6. svarstyti ir aprobuoti siūlymus kilnojamąsias kultūros vertybes įrašyti į Kultūros vertybių registrą ir išbraukti iš jo;
7. vertinti kultūros paveldo apsaugos funkcijas atliekančių atsakingų valstybės institucijų ir įstaigų metines ataskaitas ir savivaldybių institucijų, įstaigų veiklą kultūros paveldo apsaugos požiūriu;
8. informuoti Seimą, Respublikos Prezidentą ir Vyriausybę apie kultūros paveldo apsaugos valstybinės politikos įgyvendinimo problemas;
9. rengti įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kultūros paveldo apsauga, projektus;
10. svarstyti kultūros paveldo apsaugos problemas bei pasiūlymus;
11. atlikti kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

*Organizacinė struktūra.* Dabartinę Komisijos struktūrą sudaro:

- Komisijos pirmininkas
- Komisijos nariai
- Sekretoriatas
- Informacijos analizės tarnyba
- Finansų-bendrųjų reikalų skyrius

*Žmogiškieji ištekliai.* Komisijos darbuotojai priimami į darbą konkurso būdu. Komisijos darbuotojams keliami aukšti kvalifikaciniai reikalavimai. 100 proc. Komisijoje dirbančių specialistų išsilavinimas – aukštasis. Administracijos darbas pasižymi operatyvumu, lankstumu, veiklos planingumu.

*Planavimo sistema.* Komisijos veikla planuojama pagal 2007-11-23 Komisijos patvirtintus Nuostatus ir 2008-03-30 patvirtintą Darbo reglamentą. Komisijos administracija veikia pagal 2005-03-07 patvirtintus Administracijos nuostatus, jai vadovauja Komisijos pirmininkas.

Komisijos įgaliojimų sričiai priklausantys klausimai svarstomi ir sprendžiami Komisijos posėdžiuose. Komisija sudaro pakomises, nuolatinės, laikinąsias komisijas ir darbo grupes kultūros paveldo apsaugos problemoms nagrinėti. Eiliniai Komisijos posėdžiai vyksta kartą per mėnesį. Komisija priima sprendimus ir nutarimus, kuriuos savo parašu tvirtina Komisijos pirmininkas. Kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos problemas Komisija sprendžia posėdyje, dalyvaujant ne mažiau kaip 2/3 Komisijos narių, ir sprendimus priima ne mažiau kaip 2/3 dalyvaujančių narių balsais. Kitais klausimais priimami nutarimai paprasta balsų dauguma posėdyje, dalyvaujant ne mažiau kaip pusei Komisijos narių.

*Finansiniai ištekliai.* Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2009-10-14 sprendimu Nr. SV-S-424 „Dėl didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis VPK administracijos pareigūnų pareigybių skaičiaus patvirtinimo“ numatyta 18,5 etato. 2012 metais Komisijoje patvirtinta ir faktiškai užimta 16,24 etato.

LR 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Nr. XI - 1823 (2011-12-20) Komisijos programos įgyvendinimui numatyta

706.0 tūkst.Lt, iš jų darbo užmokesčiui – 504.0 tūkst. Lt.

*Buhalterinės apskaitos tinkamumas.* Komisijos buhalterinė apskaita grindžiama vadovu, parengtu vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (toliau – VSAFAS) ir kitais teisės aktais.

*Techninis aprūpinimas.* Komisija turi savo internetinį puslapį Lietuvos Respublikos Seimo tinklapiu struktūroje. Darbo vietos kompiuterizuotos, sujungtos į lokalų tinklą, yra prijungtos prie interneto.

*Vidaus kontrolės sistema.* Komisija, atlikdama vidaus kontrolę, užtikrindama veiksmingą vadovavimą įstaigai, įstaigoje esančio turto apsaugą, klaidų ir apgaulės galimybes išankstinį nustatymą ir prevenciją, apskaitos registrų teisingumą ir išbaigtumą bei patikimos finansinės informacijos parengimą laiku, vadovaujasi Komisijos pirmininko 2003-09-01 įsakymu Nr. V-19(1.3.) „Dėl prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų taikant įprastinę komercinę praktiką taisyklių, Valstybinės paminklosaugos komisijos viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento bei Valstybinės paminklosaugos komisijos finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“.

#### **Trumpa aplinkos analizė:**

##### ***Stipriosios pusės:***

- Dalyvavimas įgyvendinant Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nuostatas, paveldosaugą reglamentuojančių teisės aktų trūkumų analizavimas ir pataisų rengimas.
- Bendradarbiavimas su Vakarų ir Rytų Europos valstybėmis saugant turtingą istorinį kultūros paveldą, gyvas krašto etnokultūrinės tradicijas.
- Bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldos institucijomis, atsakingomis už kultūros paveldo apsaugą, siekiant integralios paveldosaugos politikos ir strategijos formavimo.
- Paveldosauginės programos, kuriose numatomas kultūros paveldo tvarkymas atskleidžiant jo pažintinę vertę ir pritaikant jį viešam naudojimui, jų vertinimas ir pasiūlymų teikimas.
- Kultūros paveldo apsaugos valstybinės politikos vertinimas išvažiuojamuosiuose posėdžiuose.

##### ***Silpnosios pusės:***

- Nepakankamai susistemintas ir apsaugotas kultūros vertybių paveldas.
- Bendras šalies ekonomikos lygis ir nepakankamas teisės aktų suderinamumas daro didelę įtaką siekiant paveldosaugos tikslų.
- Paveldosaugai skiriami nepagrįstai riboti ištekliai.

##### ***Galimybės:***

- Gerinti kultūros vertybių apsaugos valstybės politikos ir strategijos formavimą, sekti ir prižiūrėti jų aprobuotų nuostatų įgyvendinimą ir ypač 2004 metų Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo įgyvendinimą.
- Skatinti lėšų paveldo objektams tvarkyti kooperavimą ir privataus kapitalo investicijas.
- Ugdyti pagarbos kultūros paveldui ir jo puoselėjimo pradus, suinteresuotumą išsaugoti ir tinkamai naudoti kultūros paveldą, šviesti visuomenę paveldosaugos aspektu.

##### ***Grėsmės:***

- Globalizacijos procesas skatina ne tik tautų ir kultūrų integraciją, bet ir jų vienodėjimą. Dėl to gali būti prarandamos neapsaugotos kultūros vertybės.
- Prieštaringų arba nepakankamai įvertintų politinių sprendimų priėmimas bei jų įgyvendinimas.
- Neefektyvi kultūros paveldo apsaugos kontrolė.
- Nepakankama valstybės tarnautojų, dirbančių paveldosaugoje kompetencija, atsakomybė, galimas korumpuotumas.
- Materialaus suinteresuotumo bei valstybės ir savivaldybių paramos saugoti ir naudoti kultūros paveldą, stoka.

Institucijos misija – dalyvauti formuojant efektyvią kultūros paveldo apsaugos valstybės politiką ir strategiją, siekiant užtikrinti Lietuvos kultūros paveldo apsaugą, gausėjimą ir perdavimą ateities kartoms, išsaugoti šias vertybes, kaip autentiškas Lietuvos ir jos regionų istorijos, kultūros bei meno liudytojas bei valstybės egzistavimo pamatą.

|   |   |
|---|---|
| Institucijos strateginiai tikslai ir efekto kriterijai:   |   |
| Kodas   | Institucijos strateginio tikslo pavadinimas   |
| 01  | <b>Tobulinti Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką bei strategiją, užtikrinti kultūros paveldo išsaugojimą ir perdavimą ateities kartoms.</b> |
| Tikslo aprašymas: Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos bei Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymai numato tokius Valstybinės kultūros paveldo komisijos tikslus: dalyvauti formuojant kultūros paveldo apsaugos valstybės politiką ir strategiją, teikti išvadas ir siūlymus valstybės institucijoms, vertinti paveldosaugos programas bei paveldosaugos būklę savivaldybėse, teikti šiais klausimais siūlymus Lietuvos Respublikos Prezidentui, Seimui ir Vyriausybei. |   |

**1 lentelė. 2012-2014 metų programų asignavimai ir valdymo išlaidos**

(tūkst. litų)

| Eil. Nr. | Programos pavadinimas  | 2012 metų asignavimai |           |                          |                | Numatomi 2013 – ūjų metų asignavimai |           |                          |                | Numatomi 2014 – ūjų metų asignavimai |           |                          |                |
|----------|--|-----------------------|-----------|--------------------------|----------------|--------------------------------------|-----------|--------------------------|----------------|--------------------------------------|-----------|--------------------------|----------------|
|          |  | iš viso               | iš jų     |                          |                | iš viso                              | iš jų     |                          |                | iš viso                              | iš jų     |                          |                |
|          |  |                       | išlaidoms | iš jų darbo užmo-kesčiui | turtui įsigyti |                                      | išlaidoms | iš jų darbo užmo-kesčiui | turtui įsigyti |                                      | išlaidoms | iš jų darbo užmo-kesčiui | turtui įsigyti |
|          |  |                       |           |                          |                |                                      |           |                          |                |                                      |           |                          |                |
| 1.       | Valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimas ir įgyvendinimas | 706                   | 706       | 504                      | 0              | 735                                  | 735       | 504                      | 0              | 735                                  | 735       | 504                      | 0              |
|          | iš jų valdymo išlaidos   | 706                   | 706       | 504                      | 0              | 735                                  | 735       | 504                      | 0              | 735                                  | 735       | 504                      | 0              |
|          | Iš viso asignavimų programoms  | 706                   | 706       | 504                      | 0              | 735                                  | 735       | 504                      | 0              | 735                                  | 735       | 504                      | 0              |
|          | iš jų valdymo išlaidos   | 706                   | 706       | 504                      | 0              | 735                                  | 735       | 504                      | 0              | 735                                  | 735       | 504                      | 0              |
|          | Valdymo išlaidų dalis, procentais  | 100                   |           |                          |                | 100                                  |           |                          |                | 100                                  |           |                          |                |

### Pagrindiniai rodikliai

|          |                   |                                 |
|----------|-------------------|---------------------------------|
| Įstaigos | Teikiama programų | Pareigybės (skaičius vienetais) |
| 1        | 1                 | 17,0                            |

### Strateginio veiklos plano priedai

1 lentelė. 2012 metų programų, programų tikslų, uždavinių ir priemonių asignavimų suvestinė.

2 lentelė. 2012–2014 metų programų asignavimų suvestinė.

3 lentelė. Vertinimo kriterijų suvestinė.

1b forma. Programos aprašymas.

Komisijos pirmininkas

Gražina Drėmaitė

|      |            |
|------|------------|
| Data | 2012-05-28 |
|------|------------|

**VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS POLITIKOS IR STRATEGIJOS  
FORMAVIMAS IR ĮGYVENDINIMAS**  
(programos pavadinimas)

**PROGRAMOS APRAŠYMAS**

|                              |                                      |       |             |
|------------------------------|--------------------------------------|-------|-------------|
| <b>Biudžetiniai metai</b>    | 2012-ieji                            |       |             |
| <b>Asignavimų valdytojas</b> | Valstybinė kultūros paveldo komisija | Kodas | 07 900 0007 |
| <b>Programos kodas</b>       | 01 001                               |       |             |

|  |
|--|
| <p><b><u>Programos parengimo argumentai.</u></b> Programa skirta įgyvendinti Valstybinei kultūros paveldo komisijai pavestas funkcijas, susijusias su valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimo ir įgyvendinimo priežiūra (vertinimas, išvadų bei siūlymų teikimas). Vykdamas programą, siekiama pagal kompetenciją prisidėti prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės strateginių tikslų įgyvendinimo, ypatingą dėmesį skiriant paveldo, kaip ir jos ypatumų, išsaugojimui. Siekimas kultūros ir gamtos paveldo integravimo šalies kultūrinio, socialinio bei ekonominio vystymo aspektu.</p> <p>Programa atitinka Komisijos misiją. Jos pagrindinis tikslas – dalyvavimas kultūros paveldo apsaugos valstybės politikos bei strategijos formavime ir šios politikos įgyvendinimo priežiūroje. Uždaviniai – tobulinti paveldosaugai skirtas programas, jas ekspertuojant, subalansuoti investicinių projektų ir kultūros paveldo apsaugos interesus, racionaliai suformuoti paveldo apsaugos nuostatas, skatinti lėšų paveldo objektams kooperavimą ir privataus kapitalo investicijas, nepažeidžiant Lietuvos Respublikos ir tarptautinių paveldosaugos reikalavimų, optimizuoti paveldosaugos sistemos administravimą.</p> <p>Programa yra ilgalaikė. Ši programa ir ateityje išliks pagrindine Komisijos programa, kuria siekiama Lietuvos Respublikos kultūros paveldo apsaugos tobulinimo, įgyvendinant Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą, ratifikuotas konvencijas ir Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus.</p> |
|--|

|                                      |   |          |   |
|--------------------------------------|---|----------|---|
| <b>Vyriausybės prioritetas (-ai)</b> | Valstybės valdymo modernizavimas ir kova su korupcija   | Eil. Nr. | 2 |
|                                      | Šalies visuomenės telkimas kurti pažangos viziją „Lietuva – 2020“                                 |          | 4 |
| <b>Programos aprašymas</b>           |   |          |   |
| <b>KODAS</b>                         | Programos tikslo pavadinimas  |          |   |
| 01                                   | <b>Valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimas ir įgyvendinimas</b> |          |   |

### **Tikslo įgyvendinimo aprašymas**

(aprašomi uždaviniai, priemonės, rezultato ir produkto kriterijai)

Komisija sieks šių *uždavinių* vykdymo:

1. dalyvauti ir talkinti įgyvendinant Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nuostatas,
2. vertinti paveldosaugos programas balansuojant investicinių projektų ir kultūros paveldo apsaugos interesus,
3. siekti valstybės biudžete lėšų, skirtų paveldo išsaugojimui, didinimo,
4. skatinti lėšų paveldo objektams kooperavimą ir privataus kapitalo investicijas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos paveldosaugos bei tarptautinius reikalavimus,
5. siekti paveldosaugos sistemos administravimo optimizavimo.

2012 metais tęsiamos numatytos Komisijos veiklos programos strateginės kryptys – kultūros paveldo apskaitos programų įgyvendinimo kontrolė bei gilinamasis į atskiras paveldo apsaugos sritis. Spręsti regioninio kultūrinio tapatumo puoselėjimo, dvarų, medinės architektūros bei etnografinių kaimų išsaugojimo problemas ir joms spręsti teikiant pasiūlymus.

Pagrindinės *priemonės*, siekiant šių uždavinių sprendimo, yra šios:

1. vertinti kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos įgyvendinimo programas;
2. teikti Lietuvos Respublikos Seimui įstatymų, įtakojančių paveldo apsaugą, projektų vertinimus ir jų tobulinimo pasiūlymus;
3. vertinti biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, paskirstymą ir racionalų jų naudojimą bei teikti siūlymus;
4. išklausti kultūros paveldo apsaugos valstybės valdymo institucijų metines ataskaitas;
5. vertinti kultūros paveldo apsaugos valstybės valdymo institucijų veiklą ir teikti siūlymus jai tobulinti;
6. kaupti informaciją apie paveldosaugos situaciją savivaldybėse bei ją vertinti;
7. analizuoti ir vertinti teismų bylų, susijusių su kultūros paveldo apsauga, praktiką; dalyvauti trečiuoju asmeniu tokių teismų procesuose;
8. informuoti Lietuvos Respublikos Prezidentą, Seimą, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetą, Vyriausybę apie kultūros paveldo apsaugos valstybės politikos vykdymą;
9. informuoti visuomenę apie kultūros paveldo apsaugos problemas.

Programa taip pat apima Komisijos veiklą, vertinant ir aprobuojant siūlymus paskelbti kultūros vertybes paminklais; vertinant ir aprobuojant siūlymus panaikinti apsaugą.

Komisija dalyvaus ir spartins įstatymo Dėl Pasaulio paveldo objektų Lietuvoje apsaugos, rengimą. Bus dalyvaujama Baltijos valstybių kultūros paveldo apsaugos programų koordinavime.

Kultūros paveldo tvarkymas yra daug pastangų ir aukštos kvalifikacijos reikalaujantis darbas. Paveldo objektų atvirumas visuomenei sudaro prielaidas kurti naujas darbo vietas, ypač pažintinio-kultūrinio turizmo sferoje. Komisija dalyvauja kultūrinio turizmo strategijos formavime. Ir toliau siekia kultūrinio turizmo strateginių nuostatų įgyvendinimo, aktyviai dalyvaujant ES struktūrinių fondų paramos lėšų naudojimo planavime. Nacionalinis kultūros paveldas, jo atvirumas visuomenei ir jo propagavimas padeda ugdyti pilietinę visuomenę, pasididžiavimą šalies istorija ir kultūra, ugdo sąmoningą pilietį – Lietuvos patriotą. Tuo jis prisideda prie krašto saugumo plėtojimo.

### **Numatomas programos įgyvendinimo rezultatas:**

- kultūros paveldo apsauga - nacionalinio saugumo stiprinimas, nes kultūros paveldo apsauga yra viena iš nacionalinio saugumo užtikrinimo priemonių;
- paveldosaugos politikos ir strategijos įgyvendinimo priežiūra bei visų paveldosaugos institucijų (valstybės ir savivaldybių) tarpusavio darna, užtikrinanti paveldosaugos administravimą ir tuo pačiu prielaidų, išsaugoti kultūros paveldą, sudarymas;
- kultūros paveldo apsaugos, harmoningos su krašto vystymusi, sukūrimas, kultūrinio turizmo plėtra.

| Vertinimo kriterijaus kodas | Efektų vertinimo kriterijaus pavadinimas  | 2011 metų | 2012 metų | 2013 metų | 2014 metų |
|-----------------------------|---|-----------|-----------|-----------|-----------|
| E-01-01                     | 1. Tobulinti Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką bei strategiją, užtikrinti kultūros paveldo išsaugojimą ir perdavimą ateities kartoms. | 40%       | 40%       | 40%       | 40%       |

**Galimi programos vykdymo ir finansavimo variantai:** pagrindinis programos finansavimo šaltinis išliks valstybės biudžeto lėšos.

**Susiję įstatymai ir kiti svarbūs teisės aktai:**

Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas (2004-09-28 Nr. IX-2453);  
Lietuvos Respublikos valstybinės paminklo apsaugos komisijos sprendimas „Dėl Lietuvos Respublikos Valstybinės kultūros paveldo komisijos nuostatų patvirtinimo“ (2004-12-17 Nr. 108);  
Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (1994-12-22 Nr. I-733);  
Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas (1996-01-23 Nr. I-1179);  
Civilinis kodeksas. Ketvirtoji knyga. Daiktinė teisė (2000-07-18 Nr. VIII-1864);  
Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas (1996-12-19 Nr. VIII-49);  
Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (1993-11-09 Nr. I-301);  
Lietuvos Respublikos archyvų įstatymas (1995-12-05 Nr. I-1115);  
Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas (1995-06-06 Nr. I-920);  
Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas (1995-06-08 Nr. I-930);  
Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (1995-12-12 Nr. I-1120);  
Lietuvos Respublikos žemės įstatymas (1994-04-26 Nr. I-446);  
Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymas (1991-07-25 Nr. I-1607);  
Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (1996-03-19 Nr. I-1240);  
Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (1994-07-07 Nr. I-533);  
Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas (1996-09-24 Nr. I-1539);  
Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymas (2000-06-27 Nr. VIII-1764);

**Susiję įstatymai ir kiti svarbūs teisės aktai:**

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (1999-06-17 Nr. VIII-1234);  
Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymas (1999-09-21 Nr. VIII-1328);  
Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymas (2007-06-26 Nr. X-1207);  
Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas (1996-08-15 Nr. I-1495);  
Įstatymas „Dėl UNIDROIT konvencijos dėl pavogtų ar neteisėtai išvežtų kultūros objektų ratifikavimo“ (1997-01-14 Nr. VIII-72);  
Įstatymas „Dėl 1970 metų UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencijos ratifikavimo“ (1998-03-17 Nr. VIII-665);  
Įstatymas „Dėl 1954 metų UNESCO kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos ir jos Protokolo ratifikavimo“ (1998-03-17 Nr. VIII-664);  
Įstatymas „Dėl 1954 metų Hagos konvencijų dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu 1999 metų Antrojo protokolo ratifikavimo“ (2001-11-13 Nr. IX-594);  
Įstatymas „Dėl pataisytos 1992 metų Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencijos ratifikavimo“ (1999-11-09 Nr. VIII-1399);  
Įstatymas „Dėl 1985 metų Europos architektūros paveldo apsaugos konvencijos ratifikavimo“ (1999-11-09 Nr. VIII-1398);  
Įstatymas „Dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais konvencijos ratifikavimo“ (2001-07-21 Nr. IX-449).



**Patvirtintos Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonės, susijusios su aprašoma programa:**

LRV nutarimas Nr.1160 (2003-09-11) „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ (Žin., 2009, Nr. 121-5215);

LRV nutarimas Nr.1568 (2003-12-09) „Dėl LR teritorijos bendrojo plano įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“ (priemonė Nr. 37);

LRV nutarimas Nr.481 (2003-04-18) „Dėl dvarų paveldo išsaugojimo programos ir dvarų paveldo išsaugojimo programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ (priemonė Nr. 3.4);

LRV nutarimas Nr.315 (2005-03-24) „Dėl LRV 2004-2008 m. programos priemonių įgyvendinimo patvirtinimo“ (priemonė Nr. 648);

LRV nutarimas Nr.909 (2005-08-22) „Dėl Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“;

LRV nutarimas Nr. 189 (2009-02-25) „Dėl LRV 2008-2012 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“.

**Kita svarbi informacija**

Komisijos pirmininkas

Gražina Drėamitė

(Atsakingo už programos koordinavimą  
asmens pareigų pavadinimas)

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)

|           |               |
|-----------|---------------|
| Telefonas | 8(5) 266 3277 |
| Data      | 2012-05-28    |